

rundt om, og det skulde bøde en Del paa de Ulemper, der foraarsages ved, at nogle Retskontorer og Politimesterkontorer bliver nedlagt. Det kan der vel nok for en Del raades Bod paa, men jeg er dog for Øjeblikket ikke sikker paa, at det saa let vil kunne lade sig gøre, uden at Befolkningen kommer til at føle et Savn, fordi den ikke har Dommeren og Politimesteren i Nærheden. Nu skal Politimesteren og Dommeren rejse omkring og holde Ting, saa kan Folk søge dem der. Ja, men det kan være, at den Dag, da han kommer, har man slet ikke Brug for ham, medens der kan være en anden Dag, hvor man absolut har Brug for ham, og hvor han ikke er der. Saa kan Folk søge hen til Hjælpekantorerne. Der sidder en Fuldmægtig, men det er ikke ham, Befolkningen har Tillid til; den vil tale enten med Dommeren eller med Politimesteren, og saa kan Folk maaske have 7—8 Mil at rejse. Det kan de, som har Raad og Tid til det, let gøre, men der skulde dog ogsaa tages Hensyn til Smaakaarsfolk. Under disse Forhold vil det særlig komme til at gaa ud over dem, det kan ikke skjules. Dernæst er der et andet Spørgsmaal. De Fuldmægtige, der skal ansættes rundt omkring i disse Hjælpekantorer, skal vel have en saadan Løn, som Fuldmægtige plejer at faa. Dette vil medføre, at de skal tjene en Del af det, de skal leve af, ved privat Virksomhed. Jeg synes ikke rigtig, at det staar i Harmoni med den stærke Kamp, der har været ført mod det saakaldte Bengnaveri. Thi her vil Bengnaveriet blive sat i System som ingen Sinde før, idet Fuldmægtigene for at leve naturligvis maa sørge for at skaffe sig privat Virksomhed. Men hvad vil Sagførerstanden sige til det? Sagførerne faar her en Række Konkurrenter, som de ikke vil være i Stand til at tage Kampen op med. Det vil jeg imidlertid se bort fra, men at man ansætter Embedsmænd, som ikke faar en saadan Løn, at de fuldt ud kan leve deraf, saa at man kan sige til dem: Vær saa god, pas jer Plads, afhold jer fra at tage anden Virksomhed, det er jeg ogsaa noget betænkelig ved. Hvis man skal lønne dem paa anden Maade, vil det i det hele taget fordyre Forholdene ganske betydeligt.

Jeg maa, efter hvad jeg har udviklet, afvente, hvilket Resultat det Udvalg, som tænkes nedsat, vil komme til, og vil derefter tage min Stilling til hele Spørgsmaalet.

Sonne: Naar jeg genkalder i min Erindring de mangehaande Forsøg, der i

de 12 Aar, i hvilke jeg har haft Sæde her i Landstinget, har været gjorte for at faa fuldbyrdet en Reform af vor Retspleje, er der særlig et Forhold, som jeg finder Anledning til at henpege paa. Jeg sigter derved til den Form, hvorunder man i 1906 forelagde Retsplejelovforslaget, efter at man i de 4 forudgaaende Aar havde gjort forgæves Forsøg paa at tilvejebringe Enighed mellem de to Ting om Retsplejelovforslagets Vedtagelse. Den Form, under hvilken man i 1906 forelagde Retsplejelovforslaget, afveg nemlig paa væsentlige Hovedpunkter fra de Principper, hvorover de tidligere, tilsvarende Lovforslag havde været byggede op. Man fraveg Anklageprincippet, og i Forbindelse dermed stod, at man skrinlagde Tanken om en Adskillelse mellem Doms magten og Forvaltningen. Og bortset fra Nævningesager fraveg man endvidere Mundtlighedsprincippet, saaledes at Vidneførselen vedblivende skulde kunne finde Sted ved Hjemtinget med Adgang til Oplæsning af Vidneførsel for den dømmende Ret. Ved Forelæggelsen i 1906 fraveg man altsaa de Hovedprincipper eller væsentlige af de Hovedprincipper, hvorover de tidligere, tilsvarende Lovforslag var byggede op, for derved om muligt at faa Retsplejelovforslaget til at glide. Og saa gled det; det vil sige, det blev vedtaget i 1908, blev atter med kun uvæsentlige Realitetsændringer vedtaget i 1909, og saa kom Loven til at sidde fast i en Række Betæneligheder, der rejste sig, navnlig angaaende Bekostningen. Den nuværende højtærede Justitsminister kan tale med herom, og den højtærede Minister talte med herom. Jeg skal i saa Henseende henpege paa den Tale, han holdt her i Tinget den 12. April 1910, i hvilken Bekostningen ved Retsplejelovens Gennemførelse blev opgjort til 5,4 Mill. Kr. een Gang for alle og, afrundet opad, til 3 Mill. Kr. aarlig. Det første, jeg altsaa her fæster mig ved, naar jeg dvæler ved Forhistorien for Forsøgene paa at gennemføre en Retsreform, er, at efter 4 Aars lige saa ihærdige som frugtesløse Anstrengelser for at faa denne Reform gennemført, fraveg man i 1906 væsentlige hidtil fastholdte Hovedprincipper og med det Resultat, at man derved i første Omgang syntes at have naaet det tilsigtede Maal, men ogsaa kun i første Omgang, for saa vidt som Reformen saa blev stikkende i et Betænkelighedernes Dødvande. Men det andet, jeg fæster mig ved, er, at man nu i 1914 for at faa Reformen bragt ud af det Dødvande, hvori den de sidste 5—6 Aar har siddet fast, atter indfører i Lovfor-